

Het “Onze Vader” uit het Matheus Evangelie (De Bergrede – 4)

Een klassiek gebed uit onze christelijke traditie maar eentje waar ik het enorm moeilijk mee heb. De klassieke versie bidden is dan ook reeds een tijdje buitenboord gevallen.

De historische context van dit gebed, afgeleid uit het joodse Achienggebed, staat dan ook mijlenver van onze huidige inzichten.

Over Gods wil over natuurlijke fenomenen spreken wij nu enkel in beeldspraak; niet meer als een causale kracht.

Het antieke wereld, Godsbeeld van een God zittende op een troon in de Hemelen, toekomstige rechter in het eindoordeel die ook alles stuurt en bedisseld zit weliswaar bij mij en mijn generatie ingebakken maar is ons uiteindelijk rationeel volkomen vreemd geworden.

In de antieke wereld echter, dus ook joodse en christelijke, kon geen enkel evenement gedacht worden zonder dat dit gewild was door God of Satan of een boze geest

Inhoudelijk is dit klassiek gebed dan ook wezenlijk bepaald door dit kader.

Dit etiologisch denken schiep aldus een levensgroot probleem daar alles, goed, kwaad, bekoring, beproeving gewild was door een God, ook de Joodse/Christelijke God.

Met twee versies staan we voor een bidwijze die beide evangelisten Jezus in de mond hebben gelegd.

Het Matheus “voorbeeld “ in een klassieke parousieverwachting waarin enkel God zelf enkel het initiatief kon nemen gezien de beperktheid van de menselijke inspanning.

Lucas” voorbeeld “ situeert zich reeds in een sterk afgenomen verwachting in de christelijke gemeenten waar Jezus reeds de verkondigde, de Messias werd al is hij ook daar nooit met God gelijk gesteld.

De vraag stelde zich aan mij in hoeverre we door onze christelijke traditie, geloof gebonden zijn aan de denkvormen van de eerste eeuw na Christus, zelfs als het gaat over denkvormen van de vleesgeworden Zoon van God persoonlijk.

Persoonlijk kwam ik tot de conclusie dat we daartoe niet gebonden zijn.

Niet enkel daar we geen zekerheid hebben over de echtheid van de oorsprong zelf, maar ook gezien de uiteenlopende interpretaties en grondige verschillen in de N.T. Schriften, om van de zeer oude niet canonieke Schriften te zwijgen.

Nu moeten we niet alles overboord gooien.

De christelijke traditie handhaaft echter, met volle recht, nog steeds dat Gods wil t.o.v. zijn mens als schepsel/medeschepper wel zinvol is.

En hierover gaat eigenlijk in het Onze Vader.

Gods droom(menselijk beeld) gaat over zijn schepping en de mens als individu en een samenleving/gemeenschap.

Onze taak heeft een zin die gelegen is in ons aards bestaan, dat we moeten invullen vanuit een liefde relatie met de grond van ons bestaan die we Onze Vader mogen noemen.

Het Onze Vader bidden is dan ook uiteindelijk, voor de mens nu, een belijdenis dat God leeft waar liefde, rechtvaardigheid en vrede heerst, in het besef dat wij het dagelijks zelf moeten realiseren, met vallen en opstaan, maar in de kracht van Gods Geest.

Keren we kort terug naar de Matheus tekst en de problemen die het ons kan geven:
*Onze Vader die in de hemelen zijt, geheiligd zij uw Naam, uw koninkrijk kome.
Uw Wil geschiede op aarde als in de hemel*

Dit laatste vers is eigenlijk de centrale bede dat wij Gods wil hier op aarde zouden kunnen realiseren

Een klassiek Bijbels thema; de mens is de vervuller van Gods Wil en Gods wil is niet een onvoorspelbaar noodlot dat ons boven het hoofd hangt. Pikant detail: voor Matheus moeten de engelen dit in de hemel waarmaken.

Het heeft ook een dimensie waarin men Gods unieke Heiligheid en Heerlijkheid erkent en tevens uitdrukt dat we alleen, op ons eigen kracht, dit niet kunnen realiseren en we Gods Geest nodig hebben.

De eindtijdverwachting echter, die toen nog sterk leefde en uiteindelijk het grondthema van het gebed is voor ons praktisch weggevallen.

Ook verdwenen is de ingrijpende, almachtige God, opvuller van gaten in onze kennis en oplosser van noodsituaties en vervuller van onze wensen.

Geef ons vandaag het brood dat we nodig hebben

Weer zo een bede in de oude context van God die alles moest geven en beslissen en waarvan de mens volledig afhankelijk was. Erger nog, deze eenvoudige bede is nooit inhoudelijk bepaald kunnen worden doordat voor de term een apax (uniek gebruikt woord in de bijbel en antieke wereld) staat waarover nu nog steeds hevig gedebatteerd wordt.

Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij hebben vergeven wie ons iets schuldig was

Nog steeds voor ons begrijpelijk.

En breng ons niet in beproeving

Al is volgens de Griekse grondtekst eigenlijk meer sprake van uittesten toch is die bede voor mij onuitspreekbaar. God die mensen tot slechte daden kon voeren? Beproeven? Lijden en vervolging, ontmenselijking opleggen?

Evenals de bede *En verlos ons van het kwade* .

Voor de eerste christenen de dringende roep naar de vervulling van de eindtijd, het definitief vestigen van het Rijk van God. Voor mij eigenlijk staat dit weer voor God die het maar zelf moet klaren en aldus weer zo'n onaanvaardbare bede geworden is.

Echter staat deze hulproep wel als een uitschreeuwen van onze ervaren onmacht.

Wat erg gebald heb ik de redenen opgeroepen waarom dit klassiek kerengebied toch overduidelijk een gebed niet meer voor onze tijd kan zijn in zijn Bijbelse vorm. Uit de Schriften blijkt me echter na nader onderzoek dat voor Jezus, dit herwerkt oude Joodse gebed, een uiting was van een zoonsvertrouwen in God, in Zijn onmetelijke en ongeconditioneerde Liefde en Barmhartigheid, vanuit een relatie zoon (niet kind)/vader en niet meer in de slaaf/meester context; in een antropologisch kader maar dan van liefde die bevrijdt.

Aldus is dit gebed wel degelijk een Jezus gebed en biedt het een stramien om essentiële elementen in een gebed kort samen te vatten. Zeer vroeg trouwens waren de exegeten van mening dat het als een voorbeeld van een kort gebed was bedoeld.

Zelf bid ik het steeds op een vrije en wisselende wijze op volgende manier:

*Onuitsprekbare, Onomschrijfbaar die we Onze Vader mogen noemen
Dat we Uw Naam mogen heiligen in woord en daad
Dat in ons leven Uw koninkrijk van liefde, rechtvaardigheid en liefde mag doorschijnen
Dat we ons dagelijks voedsel in eerbied voor natuur en medemens mogen verdienen
Dat we naast onze naaste kunnen staan om zijn gebreken, fouten mee helpen te dragen en vruchtbaar te maken zelfs als is hij onze vijand.
Dat we zelf zo iemand op onze weg mogen vinden
Help mij in het onderkennen van alle bekoringen
Sterk mij in mijn strijd tegen alles wat kwaad veroorzaakt of versterkt.
Want van U is het koninkrijk, de kracht en de heerlijkheid.
Amen*

Zo spreek ik uit:

- dat ik vertrouw dat God weet wat we nodig hebben, als mens en als maatschappij: de zegen van een goed en vruchtbaar leven.
- mijn vraag om de Geest Gods die ons in staat moet stellen Jezus weg te gaan.

Hierdoor stel ik mij in de spiritualiteit en voetsporen van Jezus.

In het besef dat ik zelf dit alles moet helpen realiseren in mijn leven en mijn omgeving, in vrijheid, met veel geduld volhoudend en dit op een nederige wijze vanuit mijn tekortkomingen, ongeduld en ondanks alle tegenslagen en ontmoedigen .

Zo heeft voor mij dit gebed toch uiteindelijk dagelijks een centrale plaats gekregen.

Warm aanbevolen : Het Onze vader van C.A. Evans (Ten Have, 1997) en de vele variaties van het Onze Vader in ons liedboek.

Alex Kinnet

De Lier – 25 maart 2012